

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Издази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
за годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорац“ на Цетиње, а
може се и картом унут-
рним на пошту у Котор.
Дописи пиљу се уредиш-
тву. Рукописи се не враћају

За огласе плаћа се о
реда 5 новч. За огласе већ
и на дуже вријеме више

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 17 марта (стивао 18). — Краљ и Краљица Румуније стигли су данас у Беч. На станици жељезничкој дочекао их је Тесар и поздравио се с њима својеки.

Тесар је данас примио ђенерала Каулбарса у опроштајној аудијенцији, која је трајала по сахата.

РИМ, 17 марта (стигао 18). — Увјерава се да се саставило ново министарство, у ком је Депретис пресједник и, привремено, министар иностраних послова, Криспи министар унутрашњих послова, а Занардели министар правде.

СРИЈЕДАЦ, 17 марта (стиг. 18). — Пронози се глас, као да ће Стојиловичи у Дармштат и Стокхолм, порице се. Гласови из покрајина јављају да је свуда потпун мир.

ПАРИЗ, 17 марта (стиг. 18). — Народна скупштина изабрала је Спилера за потпресједника са 223 гласа, против Андријеа (Audrieux), који је добио 209 гласова.

БЕЧ, 19 марта. — Синоћ је стигао у Беч познати бугарски путник Стојилов.

ПАРИЗ, 19 марта. — У очи гласања о накнадној версији те је влада ниште, изјавила је влада да ће одбијање тог исказа сматрати као неповерење те да ће морати дати оставку. На то је скупштина одобрила влади накнадну версију (за допуно оружја?).

БЕРЛИН, 20 марта. — Наредбом губернатора Алсације и Лотарингије прогнан је алсаски народни посланик Антоан (познати пријатељ Француске). (По свој прилици прогнан само

из Алсације и Лотарингије, не из цијеле Њемачке).

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

И ако нам још нијесу стигли одзиви и објашњаји новински на задјевицу Бисмарковог листа са Французима и на промјену у римској влади, ипак имају већ неки знаци који нам, и без помоћи страних листова, допуштају да промотримо значај те двије појаве.

Све је виша прилика да задјевање берлинског листа неће, бар за сад, имати оних озбиљних пошљедица којих се политички свијет могао бојати у први мах. То би се могло прорећи једно по томе, што се са француске стране чине невјешти том изазивању, а друго што се оне пријетње нијесу понављале с њемачке стране. А нема сумње да би се морало десити ил' једно ил' друго, кад би ма на којој страни било заиста воље за озбиљни сукоб, за одлучни корак.

Што се тиче промјена у министарству италијанском, ствар добија доста друкчији вид горњим брзојавом те га наш данашњи лист објављује из Рима, 71 марта. Кад се оно било јавило да је Криспи ушао у друштво Депретисово и Робилантово, против којих се до јутрос онако љуто борио, чинило се као да се исти Криспи, пошто су његови противници добили већину, и ако врло малу, у скупштини, уморио и сломио, те предао на милост и немилост својим противницима и побједницима, а они га милостиво примили и сјели га до себе. Но сад се види да је онај први глас прошао био кроз оно сито коме је тако годило, сад се види да се није уморио и сломио, да се ни-

је предао Криспи, но да се уморио и сломио Робилант. У владу су ушли Криспи и Занардели, а Робилант је избачен. —

Да ли ће то имати пошљедица, и каквијех, по онај савез те га је Робилант, на умору, на ново био скрпио са Ђерманијом и с Аустријом, то ће се брзо видјети. Свакојако је мучно вјеровати, да ће Криспи и Занардели, којима је досадашњи значај политички био у обарању тога савеза, за један час обрнути наопако. Ми бисмо рекли да је зато задржао Депретис привремену управу дипломатске струке, да би се народ италијански при изборима сасвим слободно изјавио за једно или за друго; а да не буде никаквог, ни најблажег моралног притиска од владе на бираче, то јемчи потпуно, што је Криспи узео управу унутрашњих послова.

Може бити да су зато и умукле задјевице Бисмарковог листа.

* * *

Но ако му је умукао лист, није умукао сам Бисмарк.

На појутарје деведесетог рођендана свога Цара казао је Бисмарк, у скупштини властеле њемачког царства, велику ријеч, бранећи своју погодбу с папином куријом. У главном је казао ово:

„То питање мени није правничко, по политичко. (Другијем ријечима: „Ја не питам што је право, но што је мени здраво што је држави корисно). Ја хоћу мир с куријом. — — — — —
— — — — — Ми морамо себе питати: Што треба држави, не што би она могла изградити? Да се утврди јединство цијелога народа требамо мир на своме дому с погледом на опасност, којима ћемо бити изложени у не далеком времену.“

да ми ница не пицемо него свое, како ви вапш.“

Види се да је он био васпитан у духу хришћанске вјере, па ни Мухамед са својим рајским хуријама није му могао избити из главе оно, што је био у ђетинству утвио из науке Христове.

„Али, госпоћне — додаје он у писму снаси — тко на сунце не исходи, сунце га не грђе, да знаш. И бог да умножи вашу милост аминь.“

То би могло значити, да одметнувши се од Христа, он се не смије надати да и на њега грану топли зраци хришћанскога сунца.

Он се не нада ничему за себе, и пренио је све своје жеље и наде на младог Црнојевића Соломона.

Послије овога има много вјероватности оно, што по ријечима св. Петра, владике црногорскога, забљеженим у „Краткој Историји Црне Готе („Грлица“ за 1835 г.), да је онај Скендерберг (по пређашњој предоставци Станиша) на пошљедак се вратио у своју отаџбину и то због тога, што га је грзла савјест и од укура са стране брата и народа, у великом раскајању примио на себе калуђерски чин, у којем се и престабио. С њим су дошли у Црну Гору и црногорски цстурчепаџи.

Осим нагађања о личности Скендерберга Црнојевића и његовом карактеру, писма ова закључају у себи много и другога, врло важног материјала; али ми се држимо главне наше цијели, попунити документима и разјаснити само личност овога Скендерберга.

Та је крупна ријеч опет потресла јевропске борсе. Но новине су похитале да ублаже мало невидовни страх новчаних тргова. Труде се да докажу, како Бисмарк ту није мислио на праве опасности, по му је требала таква ријеч, да би пренао своје противнике у скупштини те да би се одужио Папи који га је задужио својом помоћу при изборима и да би сломио своје унутрашње противнике, вође њемачкијех католика, који су се ослањали на помоћ папину.

Из новина

Ево што лист италијанске опозиције, „Право“ (Il Diritto), одговара француској штампи, ради уговора њемачко-талијанско-аустријског.

„Најжалије нам је што нас често не разумију садругови у Паризу. Између ових често је у заблуди, кад се нас тиче, „Тан“, лист, који сматрају за најбољи ауторитет на Сени.

Овом приликом, да буде од што већег ауторитета, сматра да су нетемељно наше информације, које се односе на предлоге Ђерманије у случају заједничког рата. „Тан“ се не сјећа да тим одузима темељитост новостима, које је сам донио у једном од пошљедњих својих бројева, под насловом „њемачкијем повиницама“ поводом брошире политично-војничке, издане у Берлину, а писане ту скоро од мајора Хермана од Поистера, „о границама Ђерманије“. Не треба дакле да наводимо старија дата, нити да понављамо што нам је писао наш бечки дописник о условима и наградама за савес. Мисао да се не поштеди Француска у њеном новом рату провирује такође из оног одломка оне брошуре што је „Тан“ донио. Ту, након изјаве мајора Поистера да ће Ђерманија морати окупирати Швајцарску, придружити француски дивизионски војводе и кнежевици, а њемачки Њемачкој, настаља: „Ђерманија ће осим тога тражити од Италије један дио Тирола и протегнутије границе

У онима његовијем писмима не стоји, у којем су она мјесту писана. Миклошић каогођ претпоставља, да су писана на Скадарском Блату; али гђе? Њеко може помислити, да је то било у Скадру. Не мислимо то, јербо Скадар се рачунао престоницом тако зване Доње Зете, а то је била његова околина, сва Бојана и Крајина; а Скендерберг Црнојевић зове себе санџаком црногорским, приморским и господином „всесок доклитјанској зџмили“, средистем којој је служила прије Диоклеа (садашња развалина Дукља), а послједје Подгорика. А кад Скендерберг спомиње, да је Бог сподобио њега „обладати земљею деда и оца“, тада не можемо мислити ни о Подгорници, јербо њихова престоница била је у Жабљаку. Па ми имамо и два писма његова датирана у томе мјесту.

Та су писма већ била наштампана у богатој податним књизи госп. И. С. Јастребова: „Податци за историју српске цркве“ (Београд, 1879 г.). Али г. Миклошић нешто њих не спомиње (може бити, није се сјетио или није налазио за потребно); а тако исто забораваше о њима и миозина. Међу тим она су од великога значаја, особито у овом случају, кад се скупља све, што се односи на Скендерберга Црнојевића. За то ми држимо за необходно напоменути и њих, чак и прештампати цијелином, јербо нијесу велика; а при том можемо учинити и неку исправку.

Прије свега морамо казати о рукопису, из којег се извађена ова писма. Рукопис тај налазио се тако исто у цетињској манастирској ризници и састоји од 15 листића доста дебеле,

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Поводом брошуре Ф. Миклошића
„Die Serbischen Dynasten Cрнојевић“.

(Свршетак).

И Милаковић тако исто говори да је Ђорђе отишао из Црне Горе свршетком XV вијека; сада ми готово поуздано можемо казати да је једно два десетка година до 1516 г. још био господар из фамилије Црнојевића, који се није потурчио, на није се на подложио потпуно Турској.

Само смрт Ђорђа и Стевана дала је повода Турској изјавити на Црну Гору своја права због тога, што је један од Црнојевића био санџак турскога цара, који се звао црногорскијем санџаком и од којег је дошло 8 писма, штампани у гореспоменутој брошури Ф. Миклошића.

Значајно је у овим писмима она љубав, оно чисто рођачко, братско осјећање, које провирује у Скендерберга спрема фамилије брата му Ђорђа и сестре Антоније, удате у Мјетке за њекојега Еролина. Шиљући овоме два сира и двије пастрве расплићене, он додаје: „прими ваша милост за добру вољу и за любов, како наши пријатељи и крвњ и месо, кои еси, и зџте мой Еролине и сџстро моја госпоње Антоније, пишшите ми за сваку работу вашу и о здрављу вашем и о живовању ваше милости, и што потребује вашон милости, и находи се на овени крас, ваша милост заповећ нам како пријатељу вашему.“

А какве ли су ове ријечи у писму

Италије на запад, придржавајући за се обале Јадранског мора са Третом, (што ће рећи Аустрија?) који је (по мишљењу мајора Пфистера) био вазда добар њемачки град.

Велики париски лист, гдјекад званичан, морао је рачунати на презирање, с којим „Право“ одбија њемачке погодбе на штету и трошак Француске, о којим погодбама, ако је наш лист морао водити рачуна, то је било с тога да се у Италији и у Француској схвати да канцеларство у Берлину проучава сваки начин да наше двије народности завади, и за то је дужност Париза и Рима да се заузму за та непријатељства, која би била погубна за нас и за Французе.

Њемачка странка у Италији нема снаге шти осјећаја у народу, у патриотима; напротив има много снаге у званичним круговима, који разглашују, гдједод се њихови агенти показивају, да се Француска скупља, али увјек с намјером да у првој згоди удари на Италију.

И ово је луда тајна што се јавно и тајно о Француској тврди. За то треба све употребити да се запријечи та будалаштина, јер би могла имати утисак на јавно мишљење. Ми смо увјерени да влада републиканска нема узрока, ни интереса, ни воље да поремети мир Италије и да је нападне.

Напротив, нас је њезин интерес да уздржи нашу државу — либералну, да не соколи напство, да раскрете с политиком париских монархиста, који су наваљивали на Италију, било то за освајање, или за штитити Пану. Од Пипина до Наполеона III. таква нам се показива монархична Француска. За то је Монтана тијесно спојена са Седаном.

Француска република, била умјерена или радикална, не може, а да се сама не убије, подражавати несретној монархичној навици.

Ми дакле нијесмо вјеровали и не вјерујемо у оно што би хтјела њемачка пропаганда да вјерујемо. Исто тако људи здравог разума морају учинити у Француској када им се биједи Италија да хоће да помогне извршити Француску. „Право“ је већ изјавило у тумачењу својих изјављених и то са искреношћу, с којом је опомењуло конта обиланта, да влада италијанска, чујући предлоге њемачке у случају рата против Француске републике, није их примила, нити их је могла примити, јер уговор дерачине, и кад би био потписан, у трену извршења био би подерао од народа италијанског између горостасне вице протестирања с крај у крај Италије.

Већ у свом кратком парламентарном животу конте Робинант морао се увјерити да се у Италији не смије дуго злоупотребљавати тај начин да се народ увјери, нити прелазити преко темељних начела живота италијанског и народних симпатија. Ако је лако било 1870 г. узркосе тврдом одрицању од Рима са стране Наполеона III,

јамчити за немарност Италијана због наполеонских неуспјеха, данас рат Берманије против Француске нашао би све симпатије Италије за потоњу, било са дозволом владином или без ње, те влада не би могла никад пренети италијанскијех чета против Француске без оправдана узрока.

Треба пак да париска штампа, особито угледнија, мјери оно што пише о Италији и да не буде много наивна кад настоје увјерити је да ми кинимо навалити на Француску. Код нас озбиљна штампа одбија слична окривљења за Француску: нека исто поступа париска штампа за Италију.

И „Тан“ у се упућују ове препоруке, њему који, у часу уживања (и ми шњиме) за патриотски протест Алесије и Лорене у минулим изборима, скоро истог дана писаше званичним тоном да „ако накнада за услуге између Француске и Италије хоће да значи припомоћ за земљишно италијанско присвајање, не може се предпоставити да ми можемо то одобрити!“

Већег противурјечја није могуће наћи; то је равно неправдици, то је негација најплеменитијих докумената Француске дипломатије, што су нам пред очима.

У сличне погрешке није опасности да можемо упаднути ми, наш лист и либерална Италија. Ми исвједимо политику правде: једнакост поступања: свакоме своје. Ми хоћемо за себе оно што нас по праву иде, али хоћемо и за остале, за пријатеље што им може по праву припадати. „Тан“ нека забљежи разлику између свога и поштупка „Права“. Ми доуштамо да Француске патриоте не примаму француски уговор: напротив „Тан“ би хтјо приморати на онај од Кампоформија!!!

Иста увјеравања пружамо „Отадбини“ (Patrie) чииј нам се протест допаде и глас да би Француска прије свога пада одржала дугу странну борбу.

Ову борбу смрти јуначке, али убитачне, „Право“ не ће ни за Италију ни за Француску.

Нека мру други, нека мру они који обнављају средињи вијек и развијају крвави барјак неправде.

Ето логичне последице о извјештајима „Права“ на њемачко услове ушљед поповљењих савеза.

Ми, са већим образлом од њеких мнијетара, не ћемо никад завити барјак Италије, наш барјак слободе и народности, који се прославио у нашој земљи, као знамење једнакости и поштовања за права свију народа. Дакле нека нас штампа Француска зло не схвати. Ми тражимо пријатељство и да се поштују наши интереси, нудимо са наше стране исто толико. Ово је темељ мирних и трајних савеза између наших народности.

А листу „Француска Република“ „Право“ одговара ово:

„Француска Република“ тај јуначки орган од Гамбете установљен, нека буде сигурна да се Италија не ће осрамотити, и да би једногласно са једногласним осјећајима поштења и патриотизма одбила об-

везе које би мирисале на злоупотребу својих сила на штету Француске.

На осјећај Француске за слободоумне, нечовјечне и средовјечне погодбе, одговара са једнаком снагом народна талијанска савјест, која много више вриједи од бајонета и страних претенеија. Овје у нашој земљи нема мржње на Француску, напротив има некреног пријатељства. Талијански народ дакле заслужива повјерења и рачуна, у пригоди, на братимство Француског народа.

Жеља странца, да нас ослаби на рачун другог, морала би уродити општом мишљу за неизмјенично подупирање на темељу народности.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 21 марта.

— Пресједник министарског сапјета и министар унутрашњих дјела, Г. *Божо Петровић* и министар иностраних дјела, Г. *Станко Радоњић*, винули су се с Ријеке у прошлу сриједу.

† **СТЕВО ГАВРИЛОВ ВИЦКОВИЋ**, књаж. поштарски чиновник, преминуо је иза кратке болести у уторник 17 о. м.

Способан чиновник, добар и поштен човјек, покојник је био од свакога љубљен, о чем свједочи управсјајан спровод што му варошани приредили у сриједу. Тога дана понешен је у Теклиће у фамилијарну гробницу.

У покојнику губимо још преставника здравога, обилнога хумора црногорскога. Нико није умно тако фино шалити се и вјешто причати као он. У свакој прилици он је имао на налоку досјетке. Сваки разговор, ће би он био, зачињено би шалом — те се већ говорило „као Стево Гаврилов“!

Бог да га прости!

(Вријеме.) Снеж! Невидовно, мушки нас је нашао. Уторник у јутро рано, прије зоре, послје крајњег прољетњег дана црног сунца, младости и свјетлости, зелене траве и мирисаве љубице, послје тихе, благе, управо толике ноћи, — освајуше све главнице наоколо, освају цијело цетињско поље, све цетињске куће, сваки плот, свака грана, под бијелим покровом. Скоро нас дан је наводила та бијела дажда. Исти дан омрче и наш добри Стево Гаврилов покривен бијелим покровом. — Сјутра дан је опет сијнуло сунце и стало љуто гонити незнанога госта те се видјело да ће брзо „погинути наска“, и ако је још једном навалио таквом густом, таким крупним прамењем, као да већ и сам види да се нема рашта штетити, да му је кудно суђећи час. То су, по свој прилици, потрагуше ђвих нечувених и невиђених

за лексикон, тако исто за фетику и облике, и у исто вријеме на жалост свједочи, колико је важних докумената у оригиналу изгубљено због немарности, о којима ми не би ни знали ништа, да не би овог благочестивог и трудољубивог калуђера Гаврила; лака му земља и слава му у потомству!

Из тога низа хрисовула за нас важе само два под №№ 12 и 15.

I.

При цару Султану Сулејману и (ово је црвеним мастилом).

Преда мномъ сѣдѣрбегомъ Црновицемъ санѣакомъ црногорскимъ дође игуманъ отъ свѣтота Николе вранискога и калугери. пожалишми се, како им су притисли запешани међе прковне. Свѣрцине под забес. потому узех ја господаръ кадию прѣва, изидосмо на Вир и скуписмо 24 властела отъ све црвнице и заклесмо ихъ богомъ и душама ихъ да покажу кудне су међе црковне и забешке. у око матабанско реком. у граб у камп путем през мисл у Поганицу по краи племе у криш до Теочарице низ међу старога винограда. у хобер обиду у плочу улицу по врхъ криша у мељ како гледа око у Годиње. повозником како се ками ваља ка луку исподъ костан онет у око матабанско. а сѣ ерчина и Лугъ и бѣсаѣ, и обиди пашоше, да е цркви вранињске. и тако кметъ обѣшоше и пред нами показаше. и ми е кадном осудисмо. и тому свѣдокъ Мехмет Плавница, Мустафа драгоман. Скендер жарина. Жаверъ Жабљакъ. Новак клиса Лазар. Милое. Иванъ Вукотић. Ше-

пњегова те су, прије двије недјеље, између Беча и Трета почињели чуда, засудили све стазе и путове, да жељезница није могла пролазити пет пуних дана, чега није било од како је жељезница бечко третијанске. Но да ће га брзо нестати, јемчи нам, осим прољетњег доба, и то што ни на Буковици не може да заступи пут колима која слободно долазе из Котора на Цетиње.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ПРОМЕТ ДОМАЋИЈЕХ ПРОИЗВОДА У ЦРНОЈ ГОРИ.

Опцљ, 10 марта 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини ове цијене:

Брашно руметиново, ока по 7 н. — Сир, ока по 50 н. — Масло, ока по 1 ф. и 40 н. — Дуван, ока по 50 н. — Суве смокве, ока по 12 н. — Рибѣ крап, ока по 20 н. — Пасуљ, ока по 11 н. — Овје коже, комад по 1 ф. — Козе, цијена комаду 8 ф. — Волови, цијена по комаду 44 ф. — Дрва, товар по 30 н. — Тумур, ока по 3 новчиња.

Вир, 13 марта 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини ове цијене:

Руметин, багаш по 1 ф. и 10 н. — Свиње, цијена по комаду 5 ф. и 10 н. — Сочиво, багаш по 1 ф. и 36 н. — Прости дуван, ока по 80 н. — Сигни лук арнади, ока по 34 новчиња.

Бар, 16 марта 1887.

На данашњем пазару биле су разној трговини ове цијене:

Руметин, багаш по 1 ф. и 16 н. — Пшеница, багаш по 2 ф. и 20 н. — Сочиво, багаш 1 ф. и 50 н. — Укљене, ока по 24 н. — Рибѣ крап, ока по 28 н. — Рибѣ скаквица, ока по 42 н. — Мали лук арнади, ока по 50 н. — Сир, ока по 85 н. — Дуван друге врсте, ока по 42 н. — Дрва, товар по 16—24 н. — Тумур, товар по 1 фиорин.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 4 марта. — Ове недјеље имали смо средње и јаке вјетроулице, од II. и III. кв. небо облачно и киша на поморе узбуњено.

Доједрише:

Барѣ итал. „Ксепетавија“, топ. 4, кав. Бузене Босколо, из Бара, празан. Траб. аус. уг. „Колочеп“, топ. 11

панъ Драговићъ. Ва лето 1816 (7035 1527). писех у Жабљакъ“.

II.

Господаръ Иванъ Чрновиц (црвено).

„Приложи село Забес са васем међами и правинами“. и т. д. с малијема разликама, као што у првом. Датум под овим „СЛОЗ (6977—1469) поем. 23.“ За овим сљедује припис: „Потоло потврди се што е прилож господаринъ Иванъ Чрновицъ снп неговъ Скендеръ-бег Иванъ вићъ васе по реду више писано прикви свѣтота Николе. лет. 1816 (7035 1527) фр. 5 данъ. у град Жабљак. да са никола поповићъ бивши изазакъ скендербегов у то време.“

По овоме ми пратимо Скендер бега Црновића на 4 године још дајемо ње одписана, која је изнио г. Миклошић.

У овом опет видимо, да је Црновиц Скендербег у души био хришћанин, које иначе не би отишао, својима очима да види, ће је та манастирска граница. Али уза себе води кадију и међу свјетотца доцима има турака; у толико, значајно и продоро је мухамедов закон у Црновицу још тада, у почетку.

Писаром њему служи онај истог Никола Поповић, који је служио пријед 29 година браћи његовој Борђу и Стевану.

У данашње дане имамо његовијех потомака на Ријечи у Илији Гавриловићу и фамилији скоро умрлог Борђу. Они су били родом из Жабљака; али по одласку отуд Иванбега прешао је на Ријеку и, како видимо, један био писар.

углажене карте, сваки 46*) сантиметара у дужину и 15 с. ширине. Сваки листић је био за себе и види се да је од почетка неколико изгубљено. Крајеви су доста широки, па с тога и ако су оштећени, писма су остала здрава; само на два мјеста нешто изједе — миш или мољак. Мастило мало је излињало од влаге. Ја сам све листове нумерисао и дао повезати, а на корицама озго написао садржај. Ни тога рукописца у манастиру више нема.

Писмена су доста ситна, али читка и приближују се скоропису почетка прошлог стољећа. Наслови су изведени црвеним мастилом, њеки везани; иницијали претстављају различите фигуре у бојама, израђени доста лијепо. У опште види се да је преписивач био у том вјесит и полагао је много на чистоћу и љепоту рукописа.

При свршетку стоји овај припис: „Повелением и благословением оца и сна игумна квр Гаврила гурашковиц от места цеклина и повелением брата его исане јеромонаха от села браик, преписаше се сѣп хрисоволи мною грѣшним расофором гаврилом ва храмъ старо школи у новои куки и келѣх, ва тожде лето и саградилше: стителствуюшю тогда и ва то врѣме архіереу квр данилу и архіереу квр сави, имеюще отчаство ибугни. И аше что наидете во сих хрусоволех неисправно простите; нес моја вина, но русовули от многих времеи престарали и предрти и замрліати, но слико могах преписех и неправих. лето 1816 (7229—1721)

*) Тако је код мене забљежено; али бонм се да нејесам погрјешно, ставивши 46 уместо 36.

у брчели јулиа 9 на стога пакрватиа тавромена.“

Из овога може се вијети, да су то хрисовули, бројем 17, а ево њима наслови:

1. Краља Милутина Вранискоме манастиру на Лимљане.
2. Архиепископа Саве II. истоме манастиру на Плавницу.
3. Краљице Јелене истоме манастиру на Кришце.
4. Стефана Владислава на Годиње.
5. Стефана Уроша III. на Брчеле.
6. Варијант тог истог хрисовула.
7. Стефана Уроша III. на Орахово.
8. Истога Дмитру Казницу.
9. Стефана Душана (младог краља) на Трново.
10. Иван Црновић потврђава хрисовул под № 7.
11. Исто за № 2.
12. Потврђава се граница Враниског. ман. при султану Сулејману.
13. Ђорђа Страцимировића на село Раке
14. Балше III. на село Каруче.
15. Ивана Црновића на Забес.
16. Потврђавање права Вран. ман. султаном Мухамедом;
17. Општина села Матагужа дарује Вран. ман. земље у Зети.

Два од ових хрисовула под №№ 5 и 9 сачували се на пергамену. Сравнивши е овјема преписани расофором Гаврилом, морамо признати, да је он промјенивао ортографију, а језик још више приближавао к народном српском, али у самој ствари био је тачан.

То је врло богат материјал за српски језик јужног дијалекта, како

кап. Б. Поковић, из Скадра, крцат. Одредба није било.

Св. Никола, 11 марта. — Ове недеље за прве 3 дана имали смо средње и јаке вјетрове од II. кв. небо облачно, киша и море узбуњено, па иза тога тихе и средње вјетрове од I. и IV. кв. мирно море и ведро небо.

На улазак Бојане има највише дубине 5½ нога мјетачких.

Доједрише:

Брац. аус. уг. „Мари“, тон. 13, кап. Мато Лонза, из Скадра, крцат.
Траб. аус. уг. „Братство“, тон. 15, кап. Мато Свилокос, из Скадра, крцат.
Траб. при. „Фиор ди Сан Никола“, тон. 40, кап. О. Шабан, из Скадра, крцат.
Траб. при. „Фортуна“, тон. 22, кап. Дул Бузук, из Скадра, кацат.

Одједрише:

Брац. итал. „Мадона деле грације“, тон. 10, кап. Дечилис Ф., за Бижеље, крц.
Траб. при. „Хаирлије“, тон. 16, кап. Хасан М., за Крф, празан.
Траб. при. „Тре Фратели“, тон. 32, кап. С. Муетаца, за Уцив, празан.
Траб. аус. уг. „Колочен“, тон. 11, кап. Б. Поковић, из Дубровника, крцат.
Брац. аус. уг. „Мари“, тон. 13, кап. М. Лонза, за Дубровник, крцат.
Траб. аус. уг. „Братство“, тон. 15, кап. М. Свилокос, за Дубровник, крцат.
Траб. при. „Фиор ди Сан Никола“, тон. 40, кап. О. Шабан, из Тријешћа, крц.
Траб. при. „Фортуна“, тон. 22, кап. Дул Бузук, за Тријешће, крцат.

Оцињ, 1 марта. — Ове недеље за прве 3 дана имали смо лаке сјеверо-источне вјетрове, ведро небо и мирно море, остало вријеме вјетрове од југа, киша и узбуњено море.

Барометар 76-5, стање температуре Р. 10.

Из Бара дође пароб. аус. уг. лојда „Фуме“, тон. 420, кап. А. Каза, и пошто искрца путника и терет продужи пловидбу за Медову.

Бар, 9 марта. — Ове недеље имали смо вјетрове од III. и IV. кв., узбуњено море и тишу.

Барометар 76-7, стање температуре Р. 12.

5 марта дође из Крфа и Арбаније пароб. лојда „Фуме“, кап. М. Каза, и пошто искрцавања неколико путника крену даље за Будву.

7 марта дође из Крфа и Арбаније пароб. друштва грчкога „Мелопе“, кап. Ђ. Деметриј, и послје искрцавања и укрцавања неколико путника крену даље за Медову.

7 марта дође из Далмације пароброд лојда „Делфино“, кап. П. Ковачић, и послје искрцавања неколико терета и укрцавања путника крену даље за Будву. Друштво пароб. грчкијех намишља

продујати своје путовање до Тријешћа и до Цариграда преко Крфа, и тако путници који буду позвали пароб. грчкијех неће бити мучно путовати преко Коринта а поћи у Цариград, као до сад.

Бар, 15 марта 1887. — И ове недеље имадосмо рђава времена с вјетровима од III. и IV. кв. кадгод киша и узбуњено море.

Барометар 76-6, стање температуре Р. 11.

13 марта дође из Крфа и Арбаније пароброд лојда „Делфино“, кап. П. Ковачић, и послје искрцавања неколико путника крену даље за Будву.

14 марта дође из Крфа и Арбаније пароброд друштва грчкога „Ерцуполие“, кап. Ђ. Зани, и послје искрцавања и укрцавања неколико путника крену даље за Медову.

14 марта дође из Далмације пароброд лојда „Тритоне“, кап. Косовић, и послје искрцавања неколико терета и укрцавања неколико путника крену даље за Медову.

ЧИТУЈА

Јосиф Игњ. Крашевски.

Први дан прољећа, 8 (20) марта умрло је у Женеви (или у Ђеневи?) славни пољски књижевник Јосиф Игњат Крашевски, у својој 75-ој години.

Пољски народ, а и цијело словенство, губи у њему свог најугледнијег и најплоднијег књижевника. Свој књижевнички рад почео је још у својој 17-ој години, 1829, а кад је славио педесету годину тог рада, био је већ написао преко пет стотина књига. Он бјеше творца народног романа у Пољска, цртајући друштвене и просвјетне прилике, садашње и прошле, у пољског народа. Многи његови романи преведени су на француски и њемачки, осим пријевода на словенско језике. Осим тога написао је Крашевски и драме за пољско нар. позорште, многе научне расправе из пољске историје, књижевности, старина и т. д. Поред књижевне радње своје заузимао се Крашевски од прве своје младости и за питања политичка, пишући у новине за свој народ. Послје пољског устанка 1830 био је дошао под испит, по није осуђен. У педесетим годинама уређивао је у Варшави „Газету Пољску“. Иако се није био умјешао у побуну 1863, ипак је вренут из Пољске (руске) ради свога правца те се станио у Дрездену и посвети се ту чисто књижевној радњи. Мучно бјеше чути сваком пријатељу просвјете, да је њемачка влада, 1884, старога Крашевског бацила у тамницу те се дозвало, да је он посредовао, преко неког бившег руског официра, Хенча, издају тајних списа њемачко војне управе Француској. Испрва се мислило да је Крашевски само жртва своје повјерљивости и да се се њемачки издајници њиме ко-

су у путуној племенској слободи. Настојатељ Ђурђевијех Ступова и кнез Симо Лавијевић имали су неког угледа у народу, оуделна је била снага племенска и смјелост: „иначе је све стојало до снаге племена и до одважне руке“. Гласник V. стр. 69.

„Разлика између ове назначене племенске заједнице и модерне државе која се за све брине, хоће да притисне и савјест, заповједа којим ће ко језиком зборити и захтијева љубав, та је разлика тако голема, да је мучно назвати обје једним именом. Но ако се за суштину државе ништа друго не хоће, до да је народ устројен (органисан) и да има своју земљу, тада нема сумње да је Црна Гора и прије педесет година била држава. Требао би све учинити да боље познамо непписане законе Црне Горе но што их знамо до сад“.

„ИЗ НАУКЕ О ЈЕЗИКУ.“

(Наставак.)

4. Пристојба је њемачко *gebühr*; онда је боља грчка и општа јевропска *classa*, (испор. испшена). — Колодвор (*bahnhof*; франц. *gare*; ингл. *station*, *terminus*; итал. *stazione*), станица гвозденога пута. — Провед је латинско њемачка рјеч: *Pro-test*, *pro-ved* (*festis*, свједок). Латински се каже: *intercessio*, *rejection*, — *recusare*, *non recipere*. — Провиђење је латинска рјеч: *providentia*, српски се каже *промицао* божји. У том случају је *Промисао* мушкога рода, као и *смисао*, и имају обје за II падеж наставак а: *Промисла*, *смисла*. Иначе: *мицао*, *замисао*, *помисао* и т. д. женског ег рода, и имају за II падеж наставак и: *мисли*, *помисли*. — Убјеђење, то је латински *convictio*, српски се каже *увјерење*, *доказ*.

5. Међу неударено начпено рјечи иду: *игроказ* (позоришна игра); — *указати* (обратити пажњу на што, казати коме да има позор на нешто, да

притићи, по царевински суд у Лишској осуди Крашевскога на 3½ године робије у Магдебург. У тамници тешко оболи те га власт, на молбу његовијех поштоватеља Пољска који изаше 20.000 марака јемства, пусти на слободу, но да се 15 маја 1886 врене у тамницу. Крашевски пође у Италију да се опорави, ал' не врене се више у тамницу по остани у дивној Ривијери. Но здравље му је било сувише порушено, а и велики потрес у очи његове смрти, као што сам пише једном пријатељу, ускорио му је смрт.

Толико почитују страних новина. — Загребачки „Вјесак“ помиње о Крашевскоме ово:

„Велики писац пољскога народа Ј. И. Крашевски издахнуо је у Ђенови 7 о. м. у 75 години свога мученичкога живота. Бијаше године 1879., кад је сав народ пољски ловором заслужене славе овјенчао главу највећему поборнику народних идеја на пољу књижевном — Крашевскоме, који је у исти мах био pjesnik, хисторик, драматик, уредник, дописник новина и писац романа. Главно му је поље роман. Историјско-романтичним сликањем умно је Крашевски побуђивати у земљама својих интересе за више циљеве човјечанске. На његовој је застави написана крилатица рјеч „истина и рад“, а томе се геслу Крашевски није извјерјо до задњег даха. Родно се 1812 у Варшави. Млађане је дане поживио у Романову. Гимназију је полазио у Дублину и Свелоду. Ондашњи професор Валички много се је заузимао за младога Крашевскога побуђујући га на књижевнички рад. Свршивши гимназију, пође у Виљно на свеучилиште. Овдје је слушао медицину, арапски, јеврејски, поје зију, стару пољску литературу и повјест. Већ у седмнаестој години објелодани двије цртице у „Литерарном тигоднику“. Године 1830 и 1831 био је чланом бунтовничке легије, те је дошао тамнице у Виљно. Осудили га на смрт, али би помилован. Свршивши науку, написао „Повјест пољскога језика“ мислећи, да ће га запасти столица на свеучилишту књижевном. У 23 години написао је роман „Задња година владе Сигизмунда III.“, „Господина Карла“ и „Четири женитбе“, с којих је изишао на глас. За годину дана ожени се Софијом Воронићевом, с њом добије имање Хубин, на којем борава непрестано до године 1856 као економ и књижевник. Год. 1856 пресели се у Житомјек, гдје постао куратором гимназије. Год. 1858 врене у Италију, а г. 1860 находимо га у Варшави, гдје уређује „Дневне новине“. Овдје стече велику популарност, али компромитиран мораде оставити Варшаву и Пољску, те оде г. 1863 у Држђане. Г. 1875 обиђе Швајцарску и Француску, одакле се врати у Држђане, гдје је мирно живио до г. 1881. Ове га године потвори полиција, да је продао њекакве тајне војничке списе њемачкој француској влади. Суд осуди Крашевскога на три и по године тамнице. Пошто је платио јамчевину од 20.000 марака, допу-

пази, да гледа то и то); — мјеродавно. Нијемци имају рјеч *massregel* (*mesure*, *proccéd*; *measure*, *manner* of proceeding; *misura*, *precauzione*); правило, поступак, начин поступања, а неки преводи и „мјера“. *Nach massgabe*, према, (по мјери); *a proportion*, *en raison de...*; according to, in proportion to; a proportion; in conformitá, a norma, a tenore. — *Massgebender ort*, то је мјесто, које може паредити, издати и уредбу за нешто. Осим Нијемаца, ни један народ нема једне рјечи за то, а „мјеродавно“ мјесто код неких наших књижевника — то је којсита; све „мјере“, на онет радња по највише не ваља. — Така је рјеч и цјели сходап, њемачко *zweckmässig*. Цијељ је њемачко *ziel*, а сходап није наше, а и композиција је саката. Руен кажу: сообразний еџ циљью, полезный; Французи: *conforme au but, utile*; Инглези: *conformable to the aim, useful*; Италијанци: *conforme allo scopo, all' intenzione*. Ми имамо: згодан, уде сач, користан, према смјеру.

6. Гледе је стари глаголки придјев; могао би се употребити као старински израз (архаизам) овако: гледе то или па то, т. ј. гледајући на то; али не као предлог, који се слаже с II падежом: „гледе тога“, јер то је начпено према њемачком *in betracht dessen*.

7. Лична замјеница она, има данас је, а у другом и у четвртном падежу једине је, а у множини за сва три рода онет у оба та падежа их. — У старо вријеме, имала је у другом падежу једине је, а у четвртном ју, — у другом падежу множине их, а у четвртном је (та не). — Данас се старински четврти падеж једине говори само по изузетку: а) кад се стеку замјеница је и глагол је, на примјер: он ју је видио, а не: он је је видио; б) кад се удара гласом на замјеницу, на примјер: њу су заали, а не мене. На против, у множини старински четврти падеж (је) данас се не говори никак, него само их. — Према томе не ваља: хоћу ја ју заати, него: хоћу ја је заати.

8. Има који се разликују чиницу

стио му је суд након неколико мјесеца, да смрје зарад здравља у Италију. Одавде би се био морао вратити до 15 свибња 1886. Али како је познато, Крашевски се није могао повратити, јер се тешко разболео, док га сво прије неколико дана крута смрт за увјек не оте народу пољскоме и читавоме роду људекоме. У првим његовим романима можеш онкзати, како га се моћно доимао Стерне. Сасвим своју методу имаде Крашевски истом у историској приповјести. Крашевски је и пјесва. У тој је струци особито знаменита његова запеним словом писана књига „Пјесник и свијет“ (1839), у којој нам слика читав свијет сања и чувања тадање млађе генерације. Према је дјело писано прозом, више је пјесма, него приповјетка. Ово је дјело прешло међе пољске, те је преведено на све језике. Преведено је и на хрватски. Почетком 40 година објелодани Крашевски пјесничку трилогију „Анателас“. Пластичним миром, величанством и објективношћу снада ово дјело међу најбоље еше модернога времена. Од год. 1840 све више рвете радност Крашевскога. С ладања уређује од 1841 до 1851 „Атенеум“; у ових 66 свезака јамачно је трећина — његов рад. Поред тога небројана је његова кореспонденција готово у све политичке новине пољске. Осим приповједка и дописа пише расправе из историје, археологије, економграфије, филозофије, етнографије, преводи пјесничка и прозаична дјела других народа, пише пучке и дјечије књиге. Дјела имаде његових јамачно 300, а да прибродити разасуте чланке, било би јамачно преко 700 свезака. Он је сам написао толико, колико иначе сви пољски приповједачи заједно. Често је Крашевски и јавно читао, веома је радо цртао, те је многа своја дјела сам илустрирао. Сам је резао у дрво, сликао узем, на акварелу и порцелану, те је у том био продуктиван као и пером. Умно је добро ударио на гласовир, лако је читао кајде, пратио гласовну умјетност, те је сам доста углазбио. То му је био одмор. Највише се бавио за докодице археологијом. У приповјеткама нам одкрива обиље слика и типова, али готово у ниједној тако као што у „Чаробној свјетљаци“ (1843). У „Свијети“ (1844) видимо сликарски гениј у биједи живота; „Милијун марака“ и „Нази на Ватру“ (1849) спавају у категорију романа моралних, док „Улаза“ (1843), „Јарана“ (1850), „Јермола“ (1857) приказују своеску идилу. У „Боле-етима вијека“ пиша с општим песничким материјалнегичку струју модерну. У „Два свијета“ расправља, треба ли аристократије, ово се питање настаља у „Моритурпи“ (1874), а довршује истом у „Ресуректури“ (1876). Од историјских приповједка истичемо „Грофицу Косел“, „Флемингов рукопис“ (1879), „Слик из седмогодишњег рата“, „Древну причу“. Најновије су му радње „У скепу“ (1882), „Обрестарица“ (1882) и драма „Обитељ“. Слабо је који човек толико користио своје народу, као Крашевски. Згодни веде сам Крашевски њеком приликом: „Умјетник је свеће-

и чиниоца. Прва значи оно, што је чинио, дакле дјело, логађај, (као што поченица значи оно, што је почено); а друга значи онога, који чини, или ствар, која нешто чини, чинитеља. Прва, дакле, има значење трпно (пасивно), а друга радно (активно).

9. Пређе су српски књижевници гутали глас х, па га нијесу писали ни ондје, гдје треба; а данас упацију каткад у другој крајности, па га пишу и ондје, гдје не треба. Тако на пр. пишу: сиромах, хартија, без х, које ту има мјеста, па против, пред рјечи: рђав, ала, олуја, ора, ори се, ула или уља, не треба стављати х, а они га пишу. Рђав, на пр. долази од основе руд (рудјети), рђд, гоћ, и значи гвође, које је пошло превренило, за тим: квар у ошце, па и моралин. Слово х пише се данас: I гдје му је мјесто по историјском ризитку језика, II по великом дијелу данашњег говора, III по законима у језику, на пргледни гласови (г, в, х), при мијењању рјечи, претварају се пред и у некаве (з, ц, с), а пред е у нешаве (ж, ч, ш), који гласовима одговарају, као: прилози, руци, снази, помози, реци, врси; — божје, човјече, греше; може, рече, овршен; — а при творби рјечи, грлени се гласови претварају у нешаве, као: дух, душа (духја); стреха, настрежница; сух, суна; сиромах, сироманан, и т. д.

10. Придјев и прилог сигурно, то је италијанска рјеч *sicuro*, која је, онет, постала од латинскога *sine cura*, без брине. Српски се каже: поуздано, јамачно, без сумње, за цијело; увјерен, утешен, охрабрен; без бриге, (обезбрижен, обезбјежен).

11. Рјеч „уливи еати“, то је мелез; лоша српска основа у лив, грчко-српски наставак е а ти и саставни глас и. Прије свега, „улиав“ је лош превод с њемачкога *einfluss*; *fluss* је, не значи „уливати“ *schwitzen*), него тећи. На њ слика пливања не приликује. Каже се: на утлуку Саве у Дунав, а не на „уливу“, јер Саву у Дунав не „плива“ него теће,

ник, који с разумијевањем и са чувством љепоте више користи човјечанству, него ли би ико могао приврјети даровима, богатства. На хрватски су преводили његове романе и новеле Ј. Е. Томић, Броз, Гостиша и Грубер.

ПАМЕТАР ЗА МЈЕСЕЦ МАРТ.

1 марта 1441. Јован Витовец, војвода кнеза Фридрика Цељског, пријатеља Ђурђа Смедеревца, победи код Сабора у Хрватској Мађаре и Пољаке краља Владислава (пољског) и продре преко Драве у Мађарску. Фридрик са Хрватском и Славонијом био је уз Краља Владислава Пошмрче, а Мађари су били уз пољскога краља Владислава.

2 (13) марта 1717. уговоре Црногорци са Мљецима, да они помажу Мљецима противу Турака, а за то да се у Котору у цркви св. Луке може служити православна литургија, да Црногорци не плаћају царину за увоз у Мљетачку државу, да им се даде жита, 300 дугих пушка и вешто барута и олова, као да им Мљечки дају њеке плате.

3 марта 1403. Дубровчани обећавају, да два братучеда кнеза Вукашина и војводе Вукмира буду дома пуштени, за које су они најприје чули, да су на Косову погинули, а сада су дознали да су утекли и да су оба жива у Цариграду. То су били нећади великога војводе Хрвоја. И то обећање Дубровчани, да ће се заузети и за остале заробљене српске и босанске властелицине.

4 (15) марта 1756. на тужбе православног Срба, поданика снахије грофа Антонија Ердедије, да их овај грозно угњетава, изда Марија Терезија наново урбарски патент за Вировитицу, Пожегу и Сријем. Први пут издао је урбарски патент Карло VI. у 1737 г., али славонске снахије свуда га дераше и таманише.

5 (17) марта 1804. ноћу у очи бијелих поклада Срби код Јелен-Камена или Јеринина Гроба, дочекаше и разбише рудничке Турке, који су бјежали у Ужиче. Турака погубе 200, међу њима ужички дахија (војвода) Алил Харић и каранвачки дахија Пљавић. Остали се пробихе кроз Србе.

6 (18) марта 1804. црногорска влада отиреми грофу Марку Швелићу, руском ђенералу и пуномоћнику писмо у Котор, нека он не буни Црногорце на владика Петра I. (јер у јануару исте године дошао је Швелић са растригом архимандритом Стеваном Вучетићем и у име рускога цара бунио је Црногорце и хтио је да ухапси владика.) Али све остале без успјеха, докле се црногорска влада не обрати са учтивим, али одважним писмом самом цару Александру I. да Црну Гору и њенога митрополита оставе на миру. И то поможе.

7 (18) марта 1731. народни сабор избере за митрополита српскога и архије-

утиче. Имамо дакле утицати, утицање, утицај, (јужно: утједати, и т. д.) уток. Са овим глаголом нема никаква посла основа: тједати, тјечем, (што се тиче), дот цати, дот цати се чега, или до шта, дот цање. Дакле, мјесто „утицати“ ваља рећи утицај, а глаголови: утицати. — Друго, Срби узимајући неке глаголе из грчкога језика, творили су их овако: узму грчку основу, и грчки наставак за претварајући, на пр., *λεσι-ω, ελεσι-φ* (то јест *ελεσι-ω*), лисити; слично: канонисани, мирисати; патосати, и т. д. Према томе постале су и неке турске ријечи: севмек, севдим; севдисати, бојамак, бојадим; бојадисати; думенисати, и т. д. Али од „утицати“, начинити „утицисати“, то је двоструко сакато. — Таки је мелез и ријеч „занимација“, (мјесто занимање), т. ј. српска основа, а латински наставак.

12. „Поглавица земаљске владе обнашао је именовати“, то је њемачко *hat zu ernennen befunden*. Хоће да каже: нашоа је за добро, изволио је, именовати. Али „обнашати“ не значи у нас: наћи да треба, него „нашати“ значи више и ута носити, — и то све да бива, нашо, ради једнога „бесплатног вјежбеника!“ Српски се каже владалац изволио је поставити, наименовати, или само поставио је, наименовао је.

13. У другој половини 15 вијека, последије пропасти Цариграда, у вријеме обновне књижевности и умјетности у Италији, долазио је по неки учени исељеник цариградски и у Дубровник, да се настани. Отуда је у дубровничких књижевника по која грчка ријеч, као „перивој“, поклицар, хар, харан, нехаран“, и т. д. (*περιβολή, ἀποκρισιος, χάρις*), а то је: врт или градина, посланик, милост, захвалац, незахваљан. Ријеч „перивој“, дакле, коју наши новији пјесници примише од Дубровчана, не значи друго до ограда, заграда, градина.

(Наставиће се).

пископа карловачкога Вићентија Јовановића, епископа арадекога, на мјесто митрополита Мојсија Петровића, који је умр'о 27 јула (7 августа) 1730. Митрополит Вићентије подигне латинске школе у Карловцима, Осјеку и Даљу и изради у Ђесара Карла VI., да се потврде народне привилегије. Основао коњаничку регименту, која се је у Италији одликовала и у којој је, као њен власник, имао право постављати све официре од пуковника на ниже. Умр'о је 6 (17) јуна 1737. у Биограду.

8 (19) марта 1741. 80 граничарских катана ударе на Вајденаву у Слеској, заробе 40 Пруса и добију многи пртљаг од непријатеља.

9 (20) марта 1759. указом царице Јелисавете постављена је у јужној Русији „канцеларија новосербскога посељенија“ за српске насељене из потијеја и поморишја.

10 (21) марта 1766. умре у Петрограду црногорски митрополит Василије Петровић Његош и погребен је у манастиру св. Александра Невског, гдје се погребавају и други руски архијереји.

11 (22) марта 1766. постане тројирским бискупом Јован Антоније Мијочевећ родом Шибеничанин. Умр'о је у октобру 1786 године.

12 (24) марта 1808. умре Јован Лука Воланти, Дубровчанин, српски писац.

13. марта 1493. Андрија Деторезан из Азуле доврши у Мљецима печатање часослова, прве књиге, која је ћирилицом печатана.

14. (25) марта 1788. 1000 босанских потурица нападну на лађама на Дубочац, Шумеће и Збјег у градишкој регимети, уз то пуцали су преко Саве на Дубочац из својих кућа. Потпуковник Продановић са Градишчанима борио се цијели дан и најпослије их сузбије са великом штетом. Капетан Гвоздановић пријеђе Саву код Збјега, растјера Турке и отме 3 лађе.

15 (27) марта 1837. (прије 50 година) умре Дукијан Мушички, горњокарловачки епископ. Живео је 61 годину. По жељи његовој погребен је у општем гробљу карловачком: „да ми се кости у средини мога народа одмарају, хоћу да ми сунце гроб мој опјева и да зелена трава по њему расте.“ Одушевљен пјесник и жарки српски родољуб. Он је подигао богословију за клирике у својој дијецези и сам је у њој предавао. Он је Србе у Хрватској пробудио народном животу. Општенародним прилозима подигнут му је на гробу скроман споменик. Његова дјела издао је д-р Ђорђе Мушички, његов синовац у 4 књиге; последије их је препечатао Александар Андрић у Биограду.

15 (27) марта 1862. (прије 25 година) крвава битка у Васојевићима, гдје Васојевићи и Дробњаци уништише 2 турска баталиона и још 80 Турака заробише са Али-бегом. Срби добише 2 тона, 80 товара цебане, 120 товара захире, много коња. Васојевићи и Дробњаци изгубише 130 друга.

16 марта 1063. папа Александар II. допушта словенску мису у далматинско-хрватским црквама. Али већ последије годину дана би на црквеном сабору у Спљету словенска миса забрањена. Овакве забране биле су у Далмацији и у Хрватској: 925 год. на црквеном сабору у Спљету; 928 год. на црквеном сабору у Солину; 1059 год. на црквеном сабору у Солину, гдје под преседавањем бискупа Мајнарда прогласе св. Методија јеретиком, као виновника словенскога богослужења, а цркве се позатварају, у којима се служба божја словенски свршавала.

17 (28) марта 1793 зором ударе Французи на Ђесаревце код Ореа у Белгији. Једно одјељење удари на велику помералску шуму, гдје га великом штетом одбије пуковник Михаљевић са 12 компанија српских фрајкорца уз 2 баталиона хрватских и славонских граничара. Међутим друго француско одјељење отме село Померал, које су браниле 2 регуларне регименте. Михаљевић са 2000 Срба јуриши у два маха на село, поткријепи се са још 700 граничарских пицара (стријељаца), по трећи пут јуриши, отме село, 4 тона, 6 кола барута, зароби 460 Француза, но и од Срба падну многи. За тим се Михаљевић поткријепи са још 3 компаније вараждинских граничара, удари на главну француску позицију у Ореу, последије борбе од 4 часа отме у 5 часова у вече 2 омпона са 4 тона и Французе истјера на их етаде гонити понавјине копљима и панганетом, док најпослије Французи нагоше на сав мах бјегати.

18 (30) марта 1862. (прије 25 година) умре Павле Штос, поп у Покуњском, хрватски писац, ревностан учесник у тако званом илдрском покрету.

19 (31) марта 1862. (прије 25 година) издаде се у Србији закон о рекрутовању. 20 марта (1 априла) 1810. престаде излазити Краљев Далматин, први политички лист у Далмацији, који је француска влада почела издавати 30 јун. (12 јула) 1809 на српском и талијанском језику. Талијански му је наслов био: *Il regio Dalmata*.

21 марта 1 (априла) 1724. Ђесар Карло VI. укине десетак, који су православни Срби у Славонији и у Банату давали карловачком митрополиту, а одреди да мјесто тога сваки кнез (кмет) даје митрополиту по 2 дуката.

22 марта (3 априла) 1837. прије 50 година) умре хварски бискуп Јован Скагоц. Родио се у Трогиру 6 (17) новембра 1752. Постао бискупом 1823 године. Хрватски писац, писао пјесме и т. д.

23 марта 1391. умре први босански краљ Стефан Мирча Твртко. Као бан владао је 23, као краљ 15 година. Није имао законите дјце. На престолу га наслиједи копиљан Стефан Дабича.

24 марта (4 априла) 1736. у Будиму на пјаци св. Ђурђа набију на точак Перу Сегединца, капетана поморишких српских граничара, што је дигао народ на буну. Од његових помоћника погубили су Андрију Пастора, Јована Шебенићина и Стевана Силашију, последије су их расјекли на 4 черега и објесили на вјешала; друга четири погубили су мачем, а 68 прво су били у тамници, а последије су их турили у солдате. Пери су најприје подомили ноге, па руке, онда су га сјекиром ударили по глави и за тим на точак набили. Његове череге објесили су у Печки (у поморишју).

25 марта (6 априла) 1807. умре у Варадину Тодор Филиповић, иначе Војо Грујовић. Рођен у Руми у Сријему, постане доктором права и на позив руске владе оде у Харков за професора. Али кад Срби усташе на Турке, дошао је у јануару 1805 г. у Србију и својом ученошћу помогао је браћи. Он је израдио устројство за народни савјет, који је исте године постављен, а у савјету био је он секретар, конциписта, екепедитор, архивар и све и сва. Отишао је у Варадин да се лијечи, али га ту покоси смрт. Новосађани су га кијело опојали и погребли код саборне цркве у Н. Саду.

26 марта (8 априла) 1862. (прије 25 година) зубачки војвода Лука Вукаловић, отме код Спасова Крета турски транспорт са брашном за војску.

27 марта (8 априла) 1824. умре Сава Арсић, градоначелник у Араду. Био је учен и поштен човјек и ваљан Србин. Отац га је најприје дао на кројачки занат, али је поред заната учио и науке. Године 1814 године добије мађарско племство. Родио се у Араду 5 (16) маја 1760. Његова високо изобразена жена Евстахија била је прва српска списатељка, откако је Доситије ускренуо српску књижевност.

28 марта (9 априла) 1848. денутација новосађских Срба предсташе мађарском сабору у Пожуну са жељама српскога народа. Кошут јој одговори, да ће се поштовати све народности, али само треба све да их уједини мађарски језик. У своме стану рече Кошут денутацији, да ће само мач ријешити, хоће ли се коме учинити какве концесије.

29 марта (8 априла) 1622. вараждински и карловачки граничари ударе код Вимфена први на Шведе и зло их поплаше, што је имало утицаја на даљи ток ове битке.

30 марта 1406. Мљечки нуде турском султану годишње 2000 дуката, ако ће им помоћи против Балше Ђурђевића и удове Јелене Ђурђевице.

31 марта (11 априла) 1741. крене се из Славоније барон Фрања Тренк са 1000 лаудра (слободњака) у Беч и оданде оде на Прусе.

Марта 1387. (прије 500 година) мађарски краљ Жигмунд дође са војском до Копривнице, али се мораде повући, кад му се приближише Хрвати, који су држали са Владиславом од Неапуља. Тек 1404 г. признау и Хрвати Жигмунда.

Марта почетком 1687. (прије 200 година) Турци од Дрежника под командом два аге Бенировића упадну у Лику, плачкајући све до Плашкога и стоку одводећи. Храпиловић на брзу руку скупи до 200 момака, стигне их под Дрежником и у жестоку боју посјече 80 Турака, 6 зароби (оба Бенировића) и сву стоку поврати. Од Срба погубе у том боју само 10.

Марта 1837. (прије 50 година) пошље Ингелска у Биоград за свога консула пуковника Хофеса, који је непосредно код књаза Милоша био акредитован. Ово је први инглески консул у Србији.

„Српске Новине“.

Књижевне вијести.

Уредништво је примило:

Политичко вјерују, написао Јаша Томић. — Прештамано из „Заставе“ за год. 1886. У Новом Саду, српска штампарија дра Свет. Милетића. 1786. — 92 стране мале 8-е.

Рецимо и ми коју. Одговор на брошуру Политову. Написао Лаза Навчић. — У Новом Саду, српска штампарија дра Светозара Милетића. 1887. — 37 стр. мале 8-е.

Ми ћемо се, у своје вријеме, обаарјети на те појаве, наиме на тај „одговор на брошуру Политову“, пошто смо већ понудили своје читаоце њеким огледом из

те брошуре, управо оним на који се тај тај одговор највише окомио. — Но ћемо прво причекати док сазрије или док се објасни ствар између оних који се ближе тиче.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Овог дана, последије свете летурђије, коју је први пут, у овдашњој цркви, одслужио новозабрани свештеник г. Васо Вукотић, отишао сам на Пристан, код губернатора приморске нахије господина војводе Сима Поновића. Господин војвода примио ме љубазно. Том приликом питао ме о школи и њенијем средствима, па најзад и за библиотеку, имали је? Пошто до сада о њој није било ни помена, одговорио сам да нема. При мом поласку, изволио је г. војвода обдарити овдашњу основну школу са лијепп бројем књига, које су врло корисне за школско оmlадину. Између осталих књига, које су основа, на ком ће се саздати библиотека ове школе, спомињем само „Невен“ за 1882 и 83 годину. „Невен“, свака година засебно у тврдом повезу повезане су. Још је изволио господин војвода подарити оmlадини ове школе „Невен“ за ову годину, који ће јој од сада редовно долазити; још поврх свог родољубивог дара дао ми је господин војвода своје обећање, да ће водити особиту бригу о овој школи и настојати да се у њој уради све што је нужно. На оваком племенитом дару и заузимању оmlадина ове школе, господину војводи изјављује највећу захвалност, кличући да живи онај, који први постави темељ библиотеци ове школе.

Бар, 15 марта 1887.

В. Отовићу правни учитељ.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свој господи и госпођама, свијем у опште поштованим становницима Цетиња, који ме у мојој вељој тузи тјешнише, овјем топло благодарим.

На Цетињу, 21 марта 1887.

Јелена Вишковића
уравитељка женске осн. школе.

Доруке уреднишва и администрације.

Г. Илија Николину Тералићу, Belmont, Nevada (Америка).

— Примили смо од вас 2 долара (5 ејорина) и тим је намирена ваша претплата до 1 септембра о. г. — Штаљемо вам лист од 1 марта Поздрав! „Citadino“, Trieste. — Шта је с нама? Јестели жив? Има већ неке двије недеље како нијесмо примили ни једнога броја „Citadina“, па ни осим нас нико на Цетињу. Шта је томе узрок? Ако сте обуставили лист — јер мучно је наћи другог узрока, кад нам сви остали листови доста редовно долазе — молим вас да нам јавите писмом или поштанском дописницом.

ОГЛАСИ.

Гг. Свештенике и учитеље дољеподписати обзнањује, да се код истог налази 50 унача изврсног сјемепа свилених бубица, које је на дар послао пречасни госп. прота Лазар Ердеговић, за распротрањење овога кориснога производа у Црној Гори. Који би желио од истога сјемепа добити нека се директно обрати што пшће на подписатог да исто сјеме бесплатно добију.

Цетиње, 20. Марта 1887.

Филип Радичевић.

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Le MAGNIFIQUE ALBUM ILLUSTRÉ renfermant 587 gravures inédites de Robes, Confections, Articles pour toilettes de Dames et Enfants, Vêtements pour Hommes, etc., ainsi que la nomenclature de tous les tissus en Soieries, Lainages, Indiennes, Toiles etc. etc.

Vient de Paraître.

L'Envoi en est fait gratis et franco contre demande affranchie, adressée à MM. JULES JALUZOT & Cie à Paris.

Sont également envoyés franco les échantillons de tous les tissus composant les immenses assortiments du PRINTemps. (Bien spécifier les genres et prix.)

Tout achat à partir de 25 francs est expédié franco de port jusqu'à la frontière. A partir de 50 francs, toute commande pouvant être expédiée en Colis Postal, est envoyée franco jusqu'à destination.